

Katarina Lončarević*Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu*

katarina.loncarevic@fpn.bg.ac.rs

***Drugi pol* u američkim popularnim časopisima 1950-ih**

Apstrakt: *Drugi pol* se smatra jednom od najznačajnijih studija o ženskom pitanju koje su prethodile takozvanom drugom talasu feminizma u Americi, pa se u tekstu ispituje poriv da se ta knjiga prevede na engleski jezik i za američku publiku. Uzimajući u obzir studije prevođenja, u tekstu se pristupa prevođenju kao procesu koji nije neutralan i koji podrazumeva odluke koje imaju dalekosežne posledice za recepciju prevedenog dela. Dodatno, tekst uzima u obzir i feminističke studije prevođenja i njihov uvid da je prevođenje ispunjeno i pitanjima moći, isključivanja, aproprijacije i brisanja. Uspon studija periodike, s druge strane, omogućava da se, analizom digitalizovanih časopisa iz perioda posle Drugog svetskog rata, dublje i temeljnije ispituju norme i poželjni ideali ženskosti u množini, što pomaže složenijem razumevanju položaja žena u posleratnoj Americi. Imajući u vidu specifični društveni, politički i kulturni kontekst u kojem se objavljuje *Drugi pol* za američku publiku, u tekstu se analizira recepcija knjige u popularnim časopisima tokom 1953. godine koja je izrazito kritička, ali i više pozitivna nego u Francuskoj, uprkos problemima u samom prevodu koji deformišu misao De Bovoar i egzistencijalističku filozofiju na kojoj počiva njeno razbijanje mitova o ženama.

Ključne reči: *Drugi pol*, Simon de Bovoar, studije prevođenja, studije periodike, Amerika, žensko pitanje, feminizam

Uvod

Simon de Bovoar (Simone de Beauvoir), francuska filozofkinja, književnica i feministkinja, nezaobilazno je ime u promišljanjima istorije feminizma ali i savremenih pitanja feminističke teorije i filozofije. O njoj i njenom delu se piše već decenijama i utoliko je teže naći neku temu, nišu za pitanja o kojima nije do sada pisano ili ne u velikoj meri, a da se ne ponavljaju neke već napisane analize i kritike. Zbog toga je cilj ovog teksta da postavi pitanje o De Bovoar, ne direktno već preko analize recepcije prevoda njene knjige *Drugi pol* na engleski jezik 1952, odnosno 1953. godine. Dosta dugo, odnosno do 2010. godine, prevod iz 1952/1953. godine bio je i jedini prevod na engleski

jezik.¹ Iako ovaj podatak o jedinom prevodu možda deluje suvišno, ne treba zaboraviti da su engleski prevodi knjiga često osnova za prevode na druge jezike, što je bio slučaj i sa *Drugim polom* (Bogic 2011, 153). Imajući u vidu da je 1983. godine Margaret Simons napisala prvu detaljnu analizu propusta, pogrešno prevedenih delova teksta i pojmova, isečenih delova knjige, kao i potpunog nerazumevanja filozofije egzistencijalizma prvog prevodioca Haurarda Paršlija (Howard M. Parshley), pitanje kakva je knjiga čitana u Americi tokom 1950-ih jeste važno jer oblikuje recepciju i za širu i stručnu javnost i za feministkinje koje su gradile novi masovni feministički pokret od sredine 1960-ih.

Jedno od ključnih istraživačkih pitanja koja postavljam jeste kako dolazi do odluke da se prevede *Drugi pol* na engleski jezik. Zatim, zašto se knjiga prevodi, sa kojim ciljem i za koju publiku? Ta pitanja me zatim vode problemima recepcije tokom, pre svega, 1953. godine kada je i najveći broj kritika objavljen u američkim časopisima različitih uredničkih politika i namenjenih različitim publikama.

U nastavku teksta, pored feminističke teorije u širem smislu, teorijsku osnovu predstavljaju i uvidi koji dolaze iz studija prevođenja i studija periodike. Objašnjavajući značaj studija prevođenja, Luiz Flotou (Luise von Flotow) ukazuje da je svaki prevod intencionalan i da „prevod predstavlja/performira tekst, usađuje ga u novi prostor za nove čitaoce, odnosno publiku” (Flotow 2011, 4). Prevođenje uključuje čitav niz svesnih izbora: od toga koje delo se prevodi do toga koje su to ideje koje treba širiti i predstaviti u drugoj jezičkoj sredini. Prevođenje često *može biti* iako ne mora „isto onoliko intencionalno, aktivističko, promišljeno kao i feministički ili neki drugi društveni aktivizam” (Flotow 2011, 4). Celokupan prevodilački tim, koga čine prevodilac, urednici, lektori, redaktori i konačno izdavači, imaju prilično veliki prostor da osmisle kako će pripremiti i predstaviti tekst za novu čitalačku publiku. Aktivistički momenat u procesu prevođenja se može videti ne samo gde je to najviše i očekivano, a to je u izboru tekstova, već i sam prevod može da „promišlja i da privuče pažnju na aspekte izvornog teksta koji su novi, ili inovativni, ili se smatraju ‘korisnim’ za novu čitalačku publiku” (Flotow 2011, 7). Drugim rečima, prevod može biti dobar primer *kako delovati rečima* (cf. Ostin 1994). Svaki prevod zahteva takozvani „interlokutivni prostor”, odnosno,

„svaki prevodilac pokušava da mu pristupi. Neki prevodioci mogu da prekorače uobičajene granice ovog prostora ... ili mogu da se bore unutar granica

---

¹ U nastavku teksta, kada se pozivam na prvo izdanje knjige *Drugi pol* na engleskom jeziku, korišću obe godine, odnosno 1952/1953 kao odrednicu za godinu izdanja. Naime, knjiga je izašla iz štampe u februaru 1953. godine, dok u impresumu prvog izdanja stoji 1952. godina.

koje taj prostor nameće ... [Prevodioci] preuzimaju i ispunjavaju prostor, nekada i neadekvatno, fragmentarno ili briljantno, omogućavajući *transformanse* novih tekstova, i sa njima, nove mogućnosti čitanja i razumevanja.” (Flotow 2011, 8)²

Studije prevođenja dopunjavam uvidom iz feminističkih studija prevođenja, koje čin prevođenja predstavljaju kao onaj koji „postaje jedan od ključnih problema, i koji je u osnovi mnogih stvari koje [feminističke teoretičarke] rade i čemu se nadaju, ... [uključujući i ključni uvid da je] prevođenje ispunjeno i pitanjima moći, isključivanja, aproprijacije i brisanja” (Stevens 2011, 9).

Studije periodike omogućavaju da bolje razumemo neki specifični društveni, politički i kulturni kontekst, koje su to društveno prihvatljive norme, ali neretko u periodici imamo i kritičko ispitivanje tih normi i njihovo osporavanje. Takođe, „[s]vako ko istražuje periodiku vrlo brzo otkriva da je periodika često u dijalogu jedna sa drugom” (Latham and Scholes 2006, 529). Periodika nas, zatim, zbog potpuno drugačije unutrašnje organizacije teksta od na primer knjiga i monografija, poziva da je „čitamo više avanturistički” (Latham citiran u Powell 2011, 443), jer nam to može doneti i nove metodološke mogućnosti. I konačno, kritičko „ispitivanje periodike je dobro za feminizam. ... Kultura štampe i čitanja ... je [n]a složene načine povezana sa konstruisanjem društvenih slika ženskosti” (Powell 2011, 447).

Nevolje s prevodom i promocijom *Drugog pola*

Američki prevod *Drugog pola* je objavljen u izdanju izdavačke kuće koja nosi ime po svom osnivaču Alfredu Nofu (Alfred A. Knopf), a smatra se da je njegova supruga i koosnivačica izdavačke kuće, Blanš Nof (Blanche Knopf), zapravo bila zaslužna za prvu ideju da bi knjiga mogla da se prevede za američku publiku. Blanš Nof je često putovala u Francusku, poznavala je ljude u izdavaštvu i porodicu Galimar (izdavača *Drugog pola*) iako nije govorila francuski. Knjiga ju je privukla jer je razumela svog prevodioca da se radi o „modernom priručniku koji za temu ima seks, nešto između Kinsija i Havelok Elisa” (Bair 1987, 24).

Alfred Nof je pak želeo da neko ko zna francuski jezik pročita knjigu, i pošto je razumeo da se knjiga bavi ženskom seksualnošću, zamolio je Hauarda Paršli-

² Flotou koristi kovanicu *transformance*, koju predlažu feminističke teoretičarke Suzan Knutson (Susan Knutson), Barbara Godard, Ketj Mezei (Kathy Mezei) i druge, a koja je rezultat spajanja reči *prevod (translation)* i *performansa (performance)*. Reč *transformans (transformance)* one upotrebljavaju naročito za slučajeve kada različiti prevodioci prevode i performiraju isti tekst na različite načine. Njihova ideja je da pokažu koliko mogu biti fleksibilni i kreativni diskursi (pa i prevodioci/prevoditeljke i prevodi) (upor. Flotow 2011, 8).

ja, profesora emeritusa zoologije na Smit koledžu (koji se bavio i pitanjima ljudske reprodukcije) da knjigu prouči i da sud o poželjnosti prevoda za američku publiku.³ Nije postavljeno pitanje da li je Paršli adekvatan prevodilac, jer iako je njegovo znanje francuskog bilo odlično, on do tog trenutka nije preveo nijedan tekst sa francuskog na engleski jezik (Bogic 2009–2010, 82). Ipak, i samo zahvaljujući Paršliju i njegovom pozitivnom izveštaju o knjizi, Nof je odlučio da otkupi prava i objavi knjigu u Americi. Paršli je u svom pismu izdavaču naglasio nekoliko stvari: da se radi o knjizi o ženama koju je napisala inteligentna, učena i uravnotežena žena; da knjiga nije feministička u nekom indoktriniranom smislu, i nije napad na muški pol; da autorka nema moralnih, političkih, filozofskih i ekonomskih predrasuda; da De Bovoar posmatra prirodu i status žena iz svih relevantnih tačaka gledišta; iako je glavno stanovište egzistencijalizam, autorka u knjizi vešto izbegava mistifikacije tog kulta (cf. Paršlijjevo pismo preneto u Bair 1987, 25).

Od početka rada na prevodu, Paršli je dobio instrukcije od izdavača da su neophodna skraćivanja knjige da bi ona bila pogodna za „američku potrošnju”, tako da je prevodilac morao već prilikom prvog čitanja teksta, koji u originalnom izdanju ima skoro hiljadu strana, odnosno oko 300,000 reči, da razmišlja i o tome šta može da se izbaci i skрати (Bogic 2009–2010, 82), a poznata je ozloglašena izjava Alfreda Nofa u pismu upućenom prevodiocu da De Bovoar

„Pati od verbalne dijareje – retko kada sam imao priliku da čitam knjigu koja se toliko vrti u koncentričnim krugovima. Sve se ponavlja tri ili četiri puta u različitim delovima teksta, tako da ne mogu da zamislim da prosečna osoba može pažljivo da pročita knjigu.” (Bair 1987, 26)

U tom smislu, vlasnik izdavačke kuće Nof zahtevao je skraćivanja koja će knjigu učiniti i privlačnijom i čitljivijom i to upravo „mladim damama u Smit koledžu, koje mogu da plate skupu knjigu, a da će ona biti edukativna isto onoliko koliko je za moju generaciju bio Havelok Elis” (Bair 1987, 26).

Veliki broj problema je pratio sam proces prevodenja. U vreme kada je pisala De Bovoar, ukazivanje na reference nije bilo strogo, pa se u njenom obimnom tekstu na više mesta navodi samo delo, ali ne i broj stranice citata. De Bovoar često u *Drugom polu* upućuje na knjige i studije koje nisu bile dostupne van

---

³ Smit koledž je jedan od najstarijih ženskih koledža u Americi koji su pohađale i mnoge poznate feministkinje i spisateljice. Na primer, Beti Fridan ne samo što je pohađala taj koledž, već je imala priliku da sluša Paršlijeva predavanja na prvoj godini studija. Takođe, među poznatima alumnistkinjama ovog koledža su i Silvija Plat (Sylvia Plath), Glorija Stajnmen (Gloria Steinmen), Ketrin Mekinon (Catharine MacKinnon). Isprepletanost ovog koledža sa istorijom feminizma u Americi se nastavlja i kasnije, pa je jedan od profesora bio i Danijel Horovic (Daniel Horowitz), istoričar koji je napisao i intelektualnu biografiju Beti Fridan.

Francuske i kojima prevodilac nije imao pristup. Prepiska sa De Bovoar je bila naporna jer ona, kada je i odgovarala Paršliju na njegova pisma (što je bilo retko), nije bila od pomoći ni za engleske reference. U početku, De Bovoar nije želela da se tekst skraćuje, ali je na kraju ipak pristala uz napomenu da mora da bude navedeno na početku knjige da su skraćivanja odluka uređivača i prevodioca Paršlija. Drugim rečima, De Bovoar nije želela da preuzme odgovornost za uredničke i prevodilačke izmene i skraćivanja. Proces prevođenja i uređivanja teksta je trajao pune četiri godine.

Iako je Paršli na kraju bio taj koji je potpisao prevod i uređivanje teksta *Drugog pola* za englesko govorno područje, on nije radio sam niti je donosio samostalne odluke nezavisno od kopredsedavajućih izdavačke kuće i glavnog urednika. Naime, više od stotinu pedeset pisama je razmenjeno između glavnog urednika Harolda Štrausa (Harold Strauss), Blanš Nof i Paršlija. U toj prepisci se može videti da je upravo Paršli bio taj koji se protivio skraćivanjima i pojednostavljenju jezika jer oni vode deformisanju izvornog teksta (Bogic 2009–2010, 82). Prepiska pokazuje i da Paršli više puta navodi svoje probleme sa filozofskom terminologijom i da povodom nje moli za pomoć. Takođe, u pismima se može videti da je sam prevodilac izuzetno cenio egzistencijalističku filozofiju, što se ne može reći za urednički tim u izdavačkoj kući Nof (Bogic 2011, 158). Za razliku od Blanš Nof koja u pismima čak izražava svoje mišljenje o egzistencijalizmu kao stvari prošlosti, Štraus se uopšte ni ne osvrće na probleme sa filozofskim pojmovima i terminologijom koje ima prevodilac i isključivo se tokom trogodišnjeg dopisivanja bavi pitanjima skraćivanja, pojednostavljenja jezika u cilju dobijanja „proizvoda” koji će biti dobro prodavan prosečnom američkom čitaocu. U tom smislu, Ana Bogic (Anna Bogic) ukazuje da

„[p]ostoji ironija u činjenici da pisma pokazuju da Paršli ceni egzistencijalizam dok njegov prevod to ne uspeva da pokaže. Podjednako je ironična činjenica da je u kritikama prevoda knjige na engleski jezik Paršli označen ne samo kao jedini prevodilački akter, već i kao izolovani prevodilac [bez osnovnog filozofskog znanja].” (Bogic 2011, 160)

Prepiska koja je vođena između prevodioca i predstavnika izdavačke kuće pokazuje da je Paršli radio pod veoma jasnom supervizijom. On je bio, naravno, „glavna figura u činu prevođenja, ali i izvršitelj mnogih zahteva i nameta” (Bogic 2011, 161) svojih pretpostavljenih. Analiza procesa prevođenja i problema, na koje je nailazio Paršli u svom radu, potvrđuju tezu Luiz Flotou o interlokutivnom prostoru kojem svaki prevodilac pokušava da pristupi. I dok zaista neki prevodioci mogu da svojim radom prekorače granice tog prostora, neki se poput Paršlija bore unutar granica koje taj prostor nameće (Flotow 2011, 8).

Feminističke filozofkinje su dokumentovale sporna mesta i delove teksta koji nedostaju u prevodu *Drugog pola* koji je više od pola veka bio i jedini prevod dostupan na engleskom jeziku. Prvi tekst koji je najavio ozbiljnu anali-

zu propusta objavila je 1983. godine Margaret Simons, američka filozofkinja, feministkinja, i ekspertkinja za delo De Bovoar. Simons ukazuje da u prevodu, koji je objavljen 1952/1953. godine, nedostaje između deset i petnaest procenata izvornog teksta, i da dok su brisanja prisutna u većim komadima u prvom tomu knjige (nedostaju polovina poglavlja iz istorije i četvrtina drugog poglavlja, izbrisana su imena čak sedamdeset osam žena, priče o srednjovekovnim ženama, opisi borbe britanskih sifražetkinja, dok je Konvencija u Seneka Folsu, kojom počinje prvi talas feminizma u Americi, predstavljena na iskrivljeni način u odnosu na tekst koji je napisala De Bovoar), u drugom tomu je izbrisan veliki broj citata, dok je iz poglavlja o udatim ženama izbačeno pola teksta (Simons 1983, 561). Simons uočava još jedan veliki problem u Paršlijevom prevodu, a on se odnosi na filozofske greške i propuste, pogrešne prevode filozofske terminologije koji svi zajedno čine da se De Bovoar pred ne samo feminističkom već i filozofskom publikom pojavljuje kao „aljkava spisateljica i misliteljka” (Simons 1983, 563), odnosno kako to kasnije uočava Moi (Toril Moi), kao „nemarna i nekonzistentna misliteljka” (Moi 2002, 1022). Nerazumevanje filozofskih termina, i to pre svega onih iz filozofije egzistencijalizma, ali i marksizma od strane prevodioca, ozbiljno je ugrozilo mogućnost da De Bovoar bude shvaćena kao jedna od najvažnijih filozofkinja u drugoj polovini 20. veka. Pošto su se brojne filozofkinje bavile ovim propustima, ja ću se ograničiti samo na one koje su uticali na recepciju njenog dela u Americi tokom 1950-ih.

Tema majčinstva u *Drugom polu* predstavlja jedno od spornih mesta za američku publiku tokom 1950-ih godina i u vremenu snažne pronatalne politike. Iz prevoda se čini da se de Bovoar suprotstavlja majčinstvu kao takvom. Do takvih tumačenja se dolazi zbog lošeg prevoda termina *actuellement*, koji se kod Paršlija prevodi kao *zapravo*, *doista* ili *ustvari*, odnosno uz pomoć reči *actually*, a ne kako bi trebalo, rečju *danas* odnosno *today*, što potpuno menja smisao rečenica u kojima De Bovoar govori o majčinstvu pa i čitavog dela o majčinstvu. I dok De Bovoar želi da kaže kako su *današnji uslovi* takvi da onemogućavaju ženama da izaberu majčinstvo na slobodan način, Paršlijev prevod nam govori da postoji jedna ženska funkcija koju je *zapravo/doista* skoro nemoguće izvoditi u potpunoj slobodi, a to je majčinstvo (Beauvoir 1956[1952/53], 696; Moi 2002, 1025). Na sličan način imamo pogubno prevođenje egzistencijalističkog termina *authentique*, pa nam Bovoar kroz Paršlija govori da su žene retko prave, odnosno istinske majke (pošto Paršli upotrebljava termin koji nije u duhu egzistencijalističkog termina *authentique*, termin *genuine*) (Beauvoir 1956[1952/53], 513).⁴ „Omaške” u prevodu su samo mogle da pojačaju nerazumevanje i inače radikalnih stavova De Bovoar, i više je nego jasno što je njena kritika mita o maj-

---

⁴ To sve, naravno, ne znači da odnos koji je De Bovoar imala prema seksualnosti i majčinstvu ne može da se kritikuje.

činstvu, iskrivljena lošim prevodom, izazvala pometnju među američkim kritičarima 1950-ih, dok dodatno brkanje pojmova bića *po sebi* (*en-soi*) i bića *za sebe* (*pour-soi*) u Paršlijevom prevodu, zaista za filozofsku publiku od nje čini autorku koja je i „nekonzistentna, ali i filozofski nekoherentna” (Bogic 2011, 157).

Pored očigledne nevolje s prevodom, postoji još jedan element koji bi trebalo uzeti u obzir kada se analizira recepcija *Drugog pola* u Americi 1950-ih: kako je knjiga predstavljena u javnosti, odnosno kako ju je izdavač predstavljao u promotivnom materijalu. Izdavač knjigu nije promovisao kao delo iz humanistike, ili čak specifičnije kao delo iz filozofije ili delo koje briše strogu granicu između filozofije i književnosti, već kao „naučno istraživanje” u cilju podsticanja prodaje (Englund 1994, 12). Tako će se neki autori i autorke kritika knjige naći u čudu i dobar deo svojih tekstova će posvetiti ukazivanju na „nenaučnost” *Drugog pola*. Kao dodatno pojašnjenje zašto se *Drugi pol* promoviše kao naučno istraživanje, imamo podatak da je knjiga reklamirana kao delo iz „seksologije” a ne kao delo koje na važan način doprinosi filozofiji egzistencije pa i filozofiji revolucije. Međutim, kako ukazuje Rozi Žermen (Rosie Germain), „[s]eksologija je bila klizav teren jer je označavala i naučno ispitivanje seksa i seksualnosti ali i priručnike koji sadrže praktične savete ... koji pomažu ljudima da imaju ‘bolji’ seksualni život” (Germain 2013, 1048–1049). Odluka izdavača da reklamira *Drugi pol* kao delo iz seksologije, a De Bovoar kao seksološkinju, uticala je i na prve kritičare njenog dela u Americi.

Na koricama prvog američkog izdanja, kako navodi Žermen, velika pažnja je posvećena, u izvodima iz recenzija i beleškama izdavača, naglašavanju stava da je knjiga pre svega ispitivanje ženske seksualnosti, dok se neki važni argumenti iz knjige ili ne pominju ili su samo uzgred pomenuti. Zanimljivo je da se ideje o majčinstvu, a koje će imati značajno mesto u većini kritika, uopšte ne pojavljuju u promotivnom materijalu. Na koricama prvog izdanja stoji da je „*Drugi pol* verovatno najbolji priručnik s instrukcijama o vođenju ljubavi koji je sada dostupan na engleskom jeziku,”⁵ kao i da je „De Bovoar dala filozofsku sofisticiranost i istorijsku dubinu koja dopunjava Kinsijeve statistike i tabele” (Germain 2013, 1049).⁶

U Americi, u periodu posle Drugog svetskog rata, odnos prema seksualnosti i, specifično, seksualnosti žena bio je izuzetno složen, pa s jedne strane postoji tendencija da se ona sputa i ograniči na heteroseksualni brak, ali s druge strane postoji i opozicioni narativ o liberalizaciji seksualnosti koji se može pratiti preko značajnog broja objavljenih knjiga i istraživanja o seksualnosti (poput onih o muškoj i ženskoj seksualnosti velikog istraživačkog tima predvođenog Alfredom Kinsijem [Alfred Kinsey]), ali i grupa koje se zalažu za seksualnu edukaciju jer se ona smatra zdravom za društvo. Specifična i prilično fokusirana

⁵ U pitanju je komentar novinara *Njujorkera* (*New Yorker*) Brendona Gila (Brendan Gill).

⁶ Ovo su reči profesora antropologije na Harvardu, Klajda Klakhona (Clyde Kluckhohn).

promocija knjige, koju je priredio izdavač, dala je svoje rezultate pa su mlade žene, poput onih iz Smit koledža, listale knjigu i čitale je po knjižarama, iako je Nof bio razočaran što je nisu i kupovale (Germain 2013, 1050).

Recepcija *Drugog pola* u američkim popularnim časopisima

Centralni deo teksta posvećen je analizi nekih kritika objavljenih u američkim popularnim časopisima. Uzorak čini 13 kritika objavljenih u popularnim časopisima u periodu od februara do juna 1953. godine. Smatram da je broj analiziranih kritika adekvatan za razumevanje recepcije u periodici, budući da se radi o tekstovima koji su pisani o akademskoj knjizi, s jedne strane, dok s druge strane ne treba zaboraviti njen obim i dužinu koja je, iako skraćena za publiku engleskog govornog područja, ograničavajući faktor za objavljivanje temeljnijih i iscrpnijih kritika i analiza. U ovom tekstu se isključivo razmatra recepcija *Drugog pola* u američkim popularnim časopisima, dok se ne uzima u obzir već detaljno analizirana recepcija u dnevnim britanskim i američkim novinama (Germain 2013).

Analizirani časopisi imaju prilično različite uređivačke politike i namenjeni su različitim publikama. Predmet istraživanja su časopisi *Commentary* (koji u vreme objavljivanja kritike *Drugog pola* ima prilično liberalnu uređivačku politiku)⁷, *The Saturday Review* (koji zauzima važno mesto za analizu recepcije *Drugog pola* jer se časopis čak u dva broja bavi ovom knjigom, i u tom smislu predstavlja izuzetak u odnosu na ostale analizirane časopise pošto donosi osam tekstova o ovoj knjizi, dva kratka i šest dužih), *The American Mercury* (namenjen konzervativnoj publici), *The Reporter* (časopis koji je kritički razmatrao američku unutrašnju i spoljnu politiku, i bio protiv mekartizma i rasne segregacije), *The Partisan Review* (osnovan 1934. godine kao levičarski časopis, ali kasnije zastupa snažan kritički stav prema Staljinovoj politici i Sovjetskom savezu), i *The American Scholar* (koga je teško svrstati samo u jednu kategoriju jer objavljuje priloge i iz popularne kulture ali i akademske i književne tekstove).

Kada je reč o autorima i autorkama kritika, tekstove potpisuju vodeći intelektualci i intelektualke u Americi tog vremena. Međutim, jezik i stil tekstova koji su objavljeni u popularnim časopisima su često neformalni, a nije retko i da su kritike napisane pod snažnim emotivnim nabojem. Zanimljivo je i da se autori prvih kritika osvrću i na fizički izgled i opis De Boovar, kao i na njene intimne partnerske odnose, u cilju približavanja autorke i njenog dela publici.

⁷ Urednička politika ovog mesečnika se menjala kao i politička opcija u SAD koju je časopis podržavao. Časopis je u početku zatupao liberalno-demokratske ideje, ali tokom 1970-ih i 1980-ih se okrenuo konzervativnoj politici.

Istoričarka Džoen Mejerovic (Joanne Meyerowitz) je u svojoj analizi reprezentacije žena u popularnim časopisima u SAD, objavljivanih u periodu od 1946. do 1958. godine, uočila da u tekstovima koji su posvećeni pojedinačnim ženama, najviše ima onih koji analiziraju njihova individualna postignuća (bilo da se radi o njihovim velikim talentima, poslovima kojima se bave ili karijerama koje imaju) koja se ne razmatraju odvojeno od njihove privatne odnosno porodične situacije (Meyerowitz 1993, 1458). Zato ne čudi što nekolicina tekstova u popularnim časopisima takođe predstavljaju De Bovoar kao izuzetnu pojediniku. Međutim, dok su tekstovi koje analizira Mejerovic takvi da obično predstavljaju pojediniku i kao porodičnu ženu i kao uspešnu ženu u javnom prostoru, De Bovoar se teško uklapa u taj već zadati kalup predstavljanja: ona jeste uspešna i ostvarena u profesiji koja je često rezervisana za muškarce, ali njen bračni status je upitan za mnoge autore/autorke prvih kritika, i često je predmet njihovog velikog interesovanja, zajedno sa činjenicom da nije Amerikanka. I kao što je Mejerovic uočila, uspešne pojedinke nisu predstavljene samo kao uspešne u javnom poslu i po pravilu ostvarene na privatnom, odnosno porodičnom planu, one su često prikazane i kao „lepuškaste, zgodne, ... šarmantne i blagog i tihog glasa” (Meyerowitz 1993, 1460). Sledeći taj model predstavljanja izuzetne pojedinke i njenog dela, autori/autorke kritika pokušavaju da De Bovoar predstavje kao uspešnu u poslu pisanja ali i tako što je približavaju publici opisujući njen izgled i/ili odnos sa Sartrom. U tom ključu možemo da čitamo tekstove Vilijama Filipa (William Phillips), Rejmonda Voltersa Juniora (Raymond Walters Jr.) i Bernarda Kalba.

Filips, u časopisu *Commentary*, iako opisuje *Drugi pol* kao „suptilni uvid u položaj žena” (Phillips 1953), mnogo više piše o svom susretu sa De Bovoar i neslaganju sa njenim stavovima iz knjige *Amerika, dan za danom*, koja je prevedena i objavljena u Americi pre *Drugog pola*. Pored intelektualnog neslaganja sa tezama De Bovoar o životu i političkoj kulturi u Americi, Filip nam kaže da je De Bovoar i „jedna od vodećih francuskih intelektualki”, komentariše njen „erotski promukao” glas, navodi da je „veoma šarmantna i privlačna” i da je „prilično lepa, čvrste figure; njeno lice, iako puno i rumeno, bilo je fino našminvano, i uzdignuto zahvaljujući visokoj punđi za koji mi se činilo da je nikada ne raspušta” (Phillips 1953).

S druge strane, Bernard Kalb piše uvodni tekst za verovatno najambiciozniji poduhvat kada je reč o analizi *Drugog pola* u popularnim časopisima. Časopis *The Saturday Review* je okupio različite autore i autorke koji su, svako iz svoje oblasti ekspertize, napisali kritike ove knjige. Dakle, u časopisu čije se uredništvo izuzetno potrudilo da na jednom mestu predstavi analize *Drugog pola* koje potpisuju psihijatar Karl Meninger (Karl Menninger), pisac naučne fantastike ali i društvenih satira Filip Vajli (Philip Wylie), profesor antropologije iako za ovu priliku u ulozi „edukatora” Ešli Montagu (Ashley Montagu), domaćica i

poznata pesnikinja Filis Mekginli (Phyllis McGinley), profesorka antropologije Margaret Mid (Margaret Mead) i političarka i javna službenica Oliv Goldman (Olive R. Goldman), u uvodnom tekstu za ovaj svakako najozbiljniji temat o *Drugom polu* u američkoj popularnoj periodici tokom pedesetih godina 20. veka, Kalb nas informiše da je De Bovoar „mala žena od 45 godina, koja voli pletenice u kosi u obliku venca” (Kalb 1953, 26), kao i o tome da nije jasno da li je Sartr njen muž. Uvodni tekst se ipak završava u ozbiljnijem tonu jer je De Bovoar predstavljena kao „velika egzistencijalistkinja, a ne puka milozvučna Sartrova kopija” (Kalb 1953, 26). U istom časopisu, *The Saturday Review*, dve nedelje pre velikog temata o *Drugom polu*, pisac Rejmond Volters Junior najavljuje knjigu *Drugi pol* kao buduću važnu temu „na koktel zabavama” (Walters 1953, 46), a De Bovoar kao Sartrovu suprugu, spisateljicu (sada) od 44 godine sa doktoratom sa Sarbone, koju je „krasila do pre deset godina”. Volters smatra da *Drugi pol* predstavlja analizu „šta znači biti žena u telu, svesti i duhu” i nada se da će knjiga, isto onako kako je postala najvažnija tema u raspravama u kafeima duž Sene, preneti tu francusku modu i u Ameriku (Walters 1953, 46). Ovakva vrsta trivijalizacije u predstavljanju pojedinki u njihovim dostignućima, iako predstavlja opšte mesto u popularnim časopisima tog perioda, ipak je ograničena na samo tri teksta.⁸

Prevod knjige kao i uređivanje teksta koje potpisuje Paršli, koji postaju predmet velikih kritika u feminističkoj teoriji od 1983. godine, ne dobijaju tako veliku pažnju u kritičkim analizama u ovim prvim tekstovima o *Drugom polu*, i u gotovo svim kritikama se naglašava da je prevodilac uradio odlično svoj posao. Zanimljiv izuzetak predstavljaju tekstovi Goldman u tematu časopisa *The Saturday Review* i Evelin Iton (Evelyn Eaton) u časopisu *The American Scholar*, koje su se i same bavile prevođenjem sa francuskog jezika, i dodatno tekst Karla Meningera iz časopisa *The Saturday Review*, ali i oni daju pozitivnu ocenu prevoda. Goldman naglašava da je uporedila prevod s originalnim tekstom na mestima koja su je zbunjivala, ali da je ipak prevod u potpunosti tačan (Goldman 1953, 31), dok Meninger i Iton uočavaju neke greške u prevodu, ali takođe smatraju da su one retke (Eaton 1953, 368), tako da postoji konzensus da je knjigu „profesor H. M. Paršli verno preveo sa skoro istim poletom koji možemo da vidimo u originalnom tekstu” (Eaton 1953, 369–370; cf. Menninger 1953, 26).

Struktura teksta *Drugog pola* je dosta razmatrana u popularnim časopisima. Meninger naglašava da postoje brojni problemi kada je reč o strukturi knjige, smatrajući da je ceo prvi deo „Činjenice i mitovi” zapravo „prilično dezorganizovana prezentacija materijala, prožeta celom dužinom autorkinim komentara

⁸ Na vezu sa Sartrom takođe ukazuje u jednoj neutralnoj rečenici i predstavnicu SAD u Komitetu Ujedinjenih nacija o statusu žena, Oliv Goldman, u tekstu koji je objavljen u okviru temata o *Drugom polu* u časopisu *The Saturday Review* (Goldman 1953, 31).

rima i interpretacijama” (Menninger 1953, 26), dok je deo „Životno iskustvo” u najvećoj meri repetitivan i da, iako imamo neku ideju o sadržaju, ideju o tezi knjige nemamo (Menninger 1953, 26). I pošto tu ideju nemamo, odnosno De Bovoar nam je ne daje, Meninger se za pomoć obraća prevodilačkoj belešci da bi shvatio da je teza knjige ta da su od patrijarhalnog doba žene prisiljene da zauzmu sekundarni položaj u svetu u odnosu na muškarce, i da taj sekundarni status nije rezultat prirode već društvenih pritisaka, obrazovanja i tradicije. Elizabeth Hardwick (Elizabeth Hardwick), spisateljica, književna kritičarka i jedna od osnivačica *The New York Review of Books*, u svojoj kritici, objavljenoj u *The Partisan Review*, naglašava probleme u vezi sa strukturom knjige u kojoj, kako ona kaže, „nema teme s razumljivim ograničenjima i u konkretnom obliku” (Hardwick 1953, 321), dok Evelin Iton smatra da je struktura glomazna pošto je De Bovoar „preuzela na sebe da definiše i raspravi, u ogromnoj i repetitivnoj dužini, celokupno stanje ženskosti ovde na zemlji od početka vremena” (Eaton 1953, 368). Ali, i pored toga, Iton zaključuje da je rezultat „izuzetna knjiga” (Eaton 1953, 368).

Način na koji su kritičari i kritičarke u popularnim časopisima uočili probleme sa strukturom knjige *Drugi pol*, iako nisu uočili probleme u prevodu i uređivanju teksta, u skraćivanju i brisanju čitavih delova izvornog teksta, ima direktnu vezu sa samim razumevanjem knjige: prećutna je pretpostavka da je prevod dobar, da su filozofske i, specifično, teze i pojmovi iz filozofije egzistencijalizma adekvatno prevedeni i predstavljeni čitaocima i čitateljicama; da je prevodilac, koji je ujedno i urednik izdanja, tekst uredio tako da čitalačka publika ne gubi ništa u skraćivanjima, što vodi zaključku kritičare/kritičarke da je struktura teksta problematična u originalnom izdanju i da se to samo verno prenosi i u prevodu. Drugim rečima, prevod i uređivanje, skraćivanje i brisanje izvornih delova teksta, kako je to uočila prvo Margaret Simons, a zatim i mnoge druge filozofkinje, na važan način oblikuju recepciju knjige i utisak o samoj De Bovoar kao autorki koja piše na nerazumljiv način i koja oblikuje nekoherentan tekst bez jasne strukture i jasnih teza.

Značajna tema u objavljenim kritikama *Drugog pola* u popularnim časopisima je tema pozicioniranja De Bovoar kao francuske autorke (ili ponekad kao „evropske autorke”) koja u svom delu piše i o položaju žena u Americi, kao i o istoriji američkog feminizma (iako su američki čitaoci i čitateljke bili uskraćeni da o istoriji ženskog pokreta pročitaju ono što je De Bovoar zaista i napisala jer je taj deo teksta bio značajno skraćen i promenjen). Antropološkinja Margaret Mid u svojoj kritici upravo naglašava da je knjiga „vrlo francuska” i da se to ogleda u „prihvatanju ‘lezbejstva’ a odbacivanju muške homoseksualnosti, u identifikaciji Francuske sa ‘modernim svetom’ [gde se] sadašnjost i budućnost [...] nekritički posmatraju kroz Francusku” (Mead 1953, 30–31). S jedne strane, Mid je u pravu da se De Bovoar često poziva na francuski kontekst i francusku,

i još češće evropsku filozofiju i književnost u tumačenju svojih teza, iako ne samo na njih. S druge strane, Mid na ovom mestu zapravo kritikuje i filozofiju kao disciplinu koja ume da bude sklona univerzalističkim tvrdnjama i neistorijskoj upotrebi terminologije. Međutim, nije u potpunosti jasno kako su to tvdnje De Bovoar i ceo *Drugi pol* pre svega „francuski”, iako jeste jasno da je knjiga, bez obzira što ju je De Bovoar često posmatrala kao knjigu koja prevazilazi podelu između filozofije i književnosti, dobrim delom filozofska rasprava, kojoj se može uputiti čitav niz kritičkih primedaba naročito kada je reč o filozofskoj metodi i neupitnoj premisi o dominaciji zapadnog mišljenja. Ali, daleko je zanimljiviji od spora između antropološkinje i filozofkinje, koji bi se mogao iščitavati u redovima koje piše Mid, način na koji ona dodatno potkrepljuje svoju tvrdnju da je knjiga pre svega „francuska”. Mid zapravo predstavlja Francusku kao zemlju koja se bitno razlikuje od posleratne Amerike: u Francuskoj 20. veka je „zabranjena kontracepcija, dok je broj abortusa jednak broju rođenih beba ... i [u Francuskoj] žene tradicionalno kriju svoju snagu iza muških figura” (Mead 1953, 31). Ovaj stav je zanimljiv jer kao da je Francuska samo takva zemlja u ovom periodu, što je u nesaglasnosti s istorijskim činjenicama koje upravo pokazuju da je kontracepcija na udaru u svim državama pobednicama zbog snažne pronatalne politike (uključujući i SAD), i takav stav je često vodio kriminalizaciji abortusa koji je i dan danas jedno od ključnih političkih pitanja i mesto ženske borbe u mnogim državama sveta pa i u SAD. I konačno, činjenica da u posleratnoj Americi postoji kao jedan od ideala konzervativni ideal žene koja jedino može postići svoje ispunjenje kao majka, supruga i domaćica, dodatno dovodi u pitanje stav Mid, kao i činjenica da je upravo taj ideal bio osnova za analizu položaja žena u *Mistici ženstvenosti* Beti Fridan (Betty Friedan), koja je najavila početak drugog talasa feminizma (cf. Friedan 1977[1963]).

Poput Mid, o *Drugom polu* kao pre svega „francuskoj” knjizi piše i Dvajt Mekdonald u časopisu *The Reporter*. On na jednom mestu ističe da De Bovoar piše o „evropskoj ženi”, odnosno, da autorki „nije palo na pamet da je njeno delo uglavnom ograničeno, uprkos naslovu, na evropsku ženu” (MacDonald 1953, 36), da bi zatim u nastavku teksta govorio o Francuskoj i o ženama u Francuskoj, pa se čini da je Evropa isto što i Francuska. Mekdonald naglašava da, za razliku od situacije u Francuskoj gde su muž i žena u nejednakom odnosu, i gde muž ima ključnu reč i vodeću ulogu, tako stvari ne stoje kada je reč o braku i odnosu između supružnika u Americi. Mekdonald očigledno ne poznaje dovoljno nejednakosti koje postoje u bračnom odnosu u Americi u periodu posle Drugog svetskog rata, a koje su prilično dobro dokumentovane u različitim ispitivanjima braka i dodatno nejednakosti i ranjivosti žena tokom i posle razvoda braka (Minow 1987; Weitzman 1987). Ne treba takođe zaboraviti da je nejednakost žena u braku i porodici bila jedan od ključnih tema i podsticaja za novi masovni feministički pokret u Americi od sredine 1960-ih godina. Nekako

se čini da autori i autorke kritika *Drugog pola* nedovoljno kritički pristupaju položaju žena u braku i generalno u američkom društvu u periodu posle Drugog svetskog rata, pa se problemi vide samo na drugim mestima, u Francuskoj ili u Evropi.

Stavovi autora i autorki prvih kritika koje su napisane u popularnim časopisima u Americi o *Drugom polu*, kao pre svega „francuskoj” knjizi, vode važnoj temi koja je već počela da se ocrtava, a to je tema američkog konteksta i načina na koji De Bovoar govori o Americi. Kada se čitaju kritike koje su objavljene tokom 1953. godine, trebalo bi imati u vidu i kontekst, odnosno političku atmosferu u Americi tokom 1950-ih godina, period mekartzima, zatim jačanje ideje nacije u hladonoratovsko doba zbog opasnosti koju predstavlja komunizam za američko društvo i njegove vrednosti, zajedno sa činjenicom da autori i autorke kritika žele da polemišu sa De Bovoar povodom njenih stavova o Americi, američkom društvu i položaju žena u tom društvu. Antropolog Ešli Montagu, u tekstu objavljenom u časopisu *The Saturday Review*, zamera De Bovoar da je nasela na „perverzne karikature američkih žena koje su predstavljene kod nekih američkih pisaca” (Montagu 1953, 29). Naime, Montagu je razočaran što De Bovoar u *Drugom polu* piše da su Amerikanke isključene iz procesa donošenja političkih odluka, da prilično teško dobijaju visoke pozicije, da teško dolaze do najznačajnijih poslova odnosno profesija, i da su prikovane za privatnu sferu. Ne treba zaboraviti, da ponovim, da će to biti jedan od ključnih uvida Beti Fridan i njene knjige *Mistika ženstvenosti* iz 1963. godine, koja je, kako to kaže Bel Huks „otvorila put savremenom feminizmu u Americi” (huks 2006, 11). Montagu, međutim, nije usamljen u svom razočaranju, tako da u istom časopisu i Oliv Goldman kritikuje opasku De Bovoar da je ženama u Americi daleko teže nego u Evropi da dobiju posao advokata ili lekara: „Sigurno je da muškaraca ima daleko više na svim visokim položajima, ali mnoge istaknute žene su prisutne u sudnicama, na fakultetima, u vladi, kao i na odgovornim mestima u biznisu” (Goldman 1953, 41). Sličan stav se može naći i kod Evelin Iton, koja ističe da De Bovoar gradi svoje stavove o Amerikankama na preteranim „generalizacijama” (Eaton 1953, 370).

Pošto je *Drugi pol* pre svega „francuska” knjiga i nepravedna prema Americi i Amerikankama, potpuno je očekivano što se u hladnoratovsko doba stavovi De Bovoar koje ona zastupa kada je reč o Sovjetskom savezu prilično kritikuju. Oliv Goldman smatra da je De Bovoar jednostavno nasela na sovjetsku propagandu o pravima žena: „Tvrđnja [De Bovoar] da žene u SSSR imaju pristup političkom životu i dostojanstvo u proizvodnom radu zahteva više analize od one koju dobijamo” (Goldman 1953, 41). Naravno, ovo je očekivani stav predstavnice države u specifičnoj hladnoratovskoj atmosferi. Međutim, sličan stav možemo da nađemo i kod Elizabet Hardvik koja je i prilično sumnjičava povodom entuzijazma De Bovoar kada je reč o plaćenom porodijskom odsu-

stvu za žene i planova o državnoj brizi za decu u Sovjetskom savezu (Hardwick 1953, 322). Radna ženska prava, a naročito prava zaposlenih majki, iz američke perspektive tokom 1950-ih a i kasnije gotovo da izgledaju nemoguće, utopijski, pa i sumnjivo (nemoguće je da u socijalizmu žene zaista imaju sva ta prava!), a i danas žene u SAD nemaju zagantovano odsustvo za brigu o detetu, dok izuzetno mali procenat žena, najčešće onih na najvišim pozicijama, imaju pravo na plaćeno porodiljsko odsustvo i za brigu o detetu. Pored toga, u Americi se tokom 1950-ih godina prema levičarskim idejama, koje je De Bovoar zastupala, u javnoj sferi izražavao otpor, pa u tekstovima Goldman i Hardvik zapravo možemo da vidimo na delu i ideološki spor.

Drugi pol se često opisuje kao „feministička Biblija” za feministkinje drugog talasa u Americi (Dietz 1992, 78), pa je zato važno ispitati da li se, i ako se pojavljuje kako se pojavljuje „feminizam” kao pojam i kao odrednica za politički pokret i za knjigu De Bovoar u objavljenim kritikama tokom 1953. i 1954. godine. Autorka „feminističke Biblije”, međutim, u vreme pisanja i objavljivanja *Drugog pola*, sebe nije nazivala feministkinjom niti je bila deo feminističkih inicijativa. De Bovoar sebe otvoreno naziva feministkinjom tek 1965. godine, a aktivno se uključuje u feministički pokret u Francuskoj od ranih 1970-ih godina (Tidd 2004, 73), pa je utoliko zanimljivije da ne tako mali broj kritičara i kritičarki u američkim popularnim časopisima De Bovoar naziva „feministkinjom”, a *Drugi pol* određuje kao „feminističku knjigu” (što on svakako i jeste), dok se istovremeno termin feminizam pojavljuje u negativnom značenju. Ako ostavimo po strani predrasude, poput Filipsove da je De Bovoar odevena kao feministkinja, što znači da joj je stalo do udobnosti i da ne pridaje značaj ženstvenosti (Phillips 1953), ono što je upečatljivo u ostalim kritikama jeste da se ne samo feminizam povezuje sa nečim negativnim, već je ta negativna konotacija pojačana vezom sa nenaučnošću. Karl Meninger eksplicitno kaže za *Drugi pol*: „[o]va knjiga je, ukratko, i učena i istovremeno pretenciozna i nadmeni pamflet o feminizmu. [...] Ona je oblikovana u pseudonaučnom kalupu” (Meninger 1953, 27). Pesnikinja, domaćica i antifeministkinja, Filis Mekginli kaže da je „*Drugi pol* i radikaln i sentimentaln. [...] Svi argumenti, iako briljantno zvuče, zapravo su puke sublimacije feminističkih argumenata za koje smo se zalagale kada smo imale sedamnaest godina” (McGinley 1953, 30). Dvajt Mekdonald ističe da je „veliki nedostatak ove knjige, kao informacije, to što je ona feministička polemika koja se predstavlja kao naučno istraživanje” (MacDonald 1953, 36).

Pored toga što kritičari i kritičarke prave ovu vrstu veze između feminizma i nenaučnosti, koja je i danas važna tema istraživanja u studijama roda (koje se često optužuju upravo za nenaučnost i ideologizaciju), oni takođe prave još jednu vezu, odnosno neki među njima tvrde da pošto je delo očigledno filozofsko, ili pak i filozofsko i književno, onda je ono i nenaučno. Tu vezu opet vidimo u Meningerovom tekstu (Meninger 1953, 26, 28), koji dodatno kritikuje De Bovoar

kako ne poznaje dovoljno psihoanalizu da bi njeno delo bilo naučno,⁹ dok MckDonald tvrdi da ne bi bilo sporno da De Bovoar piše „kao romansijerka, pesnikinja ili filozofkinja. [...] Ali, ona pretenduje da piše kao naučni posmatrač, i zato dobar deo njene knjige je opasno zavaravajući, a na nekim mestima je i apsurdan” (McDonald 1953, 40). Antropološkinja Margaret Mid se pridružuje kritikama koje tvrde „nenaučnost” *Drugog pola*: s jedne strane, „[c]ela knjiga je hladna, često detaljno elaborirana”, dok s druge strane, „ova knjiga krši svaki kanon nauke i bezinteresnog ispitivanja u svojoj pristrasnoj selektivnosti” (Mead 1953, 31).

Postoje tri važna nivoa analize *Drugog pola* kao „nenaučnog” dela: prvi nivo je da kritičari/kritičarke čitaju knjigu kao nenaučnu iako su očekivali na osnovu promotivnog materijala naučno delo; drugi nivo predstavlja uverenje da je *Drugi pol* nenaučan jer je feminističko delo ili pamflet; dok je treći nivo čitanja uverenje kritičara/kritičarki da se radi o filozofskom i književnom delu, koje onda nije naučno.

Analiza kritika u popularnim časopisima pokazuje da je autorima i autorkama ovih prvih tekstova o *Drugom polu* zapravo teško da jasno klasifikuju knjigu, pošto ona, iako iz filozofske perspektive, razmatra žensko pitanje uzimajući u obzir i svedočanstva iz društvenih nauka, različite teorije iz humanistike, i postoji jasno odbijanje, kao i u drugim delima De Bovoar, da se napravi oštra podela između filozofije i književnosti. Pri svemu tome, ne treba gubiti iz vida da je knjiga najavljena i predstavljena javnosti kao naučno delo, i to delo iz seksologije. Iako je knjiga reklamirana tako što se ukazivalo na vezu između *Drugog pola* i prvog izveštaja Kinsija i njegovih saradnika o muškoj seksualnosti u Americi, koji je De Bovoar koristila kao izvor prilikom pisanja svoje knjige, u samo jednom od analiziranih kritika u popularnim časopisima se pominju Kinsijeva istraživanja, i to uzgred, odnosno Volters napominje da će u knjizi *Drugi pol* „istraživači u oblasti kojoj je Alfred Kinsi dao ime, otkriti da im je [Simon] De Bovoar dala novu temu za razgovore” (Walters 1953, 7).

Ako su autori i autorke kritika imali probleme da klasifikuju *Drugi pol* u neku specifičnu oblast istraživanja, mada su više nego sigurni da knjiga nije naučna, egzistencijalizam kao filozofsko opredeljenje je neupitan. De Bovoar je već bila poznata američkoj publici kao egzistencijalistkinja, pa autori i autorke kritika polaze od pretpostavke da je knjiga zapravo delo iz egzistencijalističke filozofije (Goldman 1953; Meyer 1953; Hardwick 1953). Pošto je filozofija egzistencije u osnovi argumenata koje De Bovoar gradi kada je reč o majčinstvu, važno je razmotriti kako se oni razumeju u tekstovima u popularnim časopisima.

---

⁹ Meninger, međutim, nije u pravu. Bovoar odlično poznaje i kritikuje klasičnu psihoanalizu, i moglo bi se reći da nudi jednu od prvih feminističkih kritika psihoanalize. Ona otvoreno zamera Frojdu što prikazuje žensku seksualnost po muškom modelu, po kojem devojčica sebe može da doživljava kao seksualno biće samo kao osakaćenog dečaka.

Ne iznenađuje da je prilično oštro kritikovan način na koji De Bovoar predstavlja i analizira situaciju udatih žena, majki i pitanje majčinstva (iako je Simons 1983. godine uočila da je dobar deo teksta o udatim ženama jednostavno izbačen iz američkog izdanja). U velikom broju tekstova se može naći stav da De Bovoar u potpunosti odbacuje majčinstvo. Međutim, da bismo razumeli kako De Bovoar pristupa majčinstvu, njeni stavovi se moraju sagledati unutar egzistencijalističkog filozofskog okvira. Ljudska egzistencija je, prema De Bovoar, na fundamentalan način egzistencija „transcendencije, u kojoj mi transcendiramo naše date situacije stvaranjem novih mogućnosti, ciljeva i značenja, preko kojih prekoračujemo i preoblikujemo te situacije” (Stone 2017, 123). To razumevanje ljudske, dakle i ženske egzistencije, u osnovi je razmatranja i promišljanja ženskog pitanja u *Drugom polu*, u kojem De Bovoar pokušava da se razračuna s raznim mitovima o ženama, uključujući i mit o majčinstvu koji je duboko ukorenjen u zapadnu kulturu, a koji se dalje razvija u (konzervativnu) ideologiju po kojoj najveća sreća žena leži u ulozi majke za koju je svaka žena *prirodno* određena. Jedna od kulturnih i društvenih konstrukcija, koju De Bovoar i predstavlja kao konstrukciju, jeste ona da je suštinska priroda žena da postanu majke, i da majčinstvo čini žene i srećnima i ispunjenima (Stone 2017, 124). Taj uvid je u srcu teze da su žene određene kao *drugi* (pol) u odnosu na muškarce, jer kako to analizira De Bovoar u *Drugom polu*, transcendencija se tvrdi za muškarce dok su žene određene kao *prirodna bića*, koja onda nalaze sreću tako što slede diktate prirode. De Bovoar želi da odbaci tu ideologiju i ona tvrdi da je majčinstvo, kao i sve ostalo u ljudskom iskustvu, stvar izbora i aktivnosti, a ne prirode i instinkta. Takođe, iako De Bovoar veruje da žene treba da slobodno biraju svoj stav prema majčinstvu, ona takođe ističe da žene *ne treba* da biraju majčinstvo i život majke *kao svoj jedini poziv*, jer „[p]odsticanje žena da ostanu kod kuće neće promeniti društvo” (De Bovoar u Friedan 1998[1976], 398). Dakle, transcendencija je ključna aktivnost samo-stvaranja u kojoj mi prevazilazimo i menjamo okolnosti koje su nam date. Ključna osobina imanencije jeste da ona ne projektuje dalje ciljeve i vrednosti u smislu da se ide preko onoga što se sadrži u datim uslovima: mi pasivno dozvoljavamo da nas naša situacija snabdeva ciljevima, odnosno, mi održavamo *status quo* (Stone 2017, 125).

Kamen spoticanja za kritičare i kritičarke De Bovoar je to što ona ne misli da čak i slobodan izbor stava prema majčinstvu postavlja majčinstvo kao kompatibilno sa transcendencijom. Različiti stavovi koje žene mogu imati povodom majčinstva su zapravo različiti stavovi povodom imanencije otevljene materinskim telom, bilo da se radi o otporu prema imanenciji koja je „nametnuta” trudnoćom ili o prihvatanju imanencije po njoj samoj ili kroz iluziju da je ona istovremeno oblik transcendencije ili kreativnog samorasta. De Bovoar smatra da se „transcendencija ne može sprovesti biološkim životnim procesima” (Stone 2017, 127), pa prema tome ni trudnoćom. Zato je za nju trudnoća stanje koje

stalno pretilo da povuče žene u imanenciju, pa bi preporuka De Bovoar bila da se žene prema sopstvenoj trudnoći odnose tako što će je što je duže moguće ignorisati i koncentrisati se na druge aktivnosti kojima održavaju egzistenciju transcendencije. To međutim znači, i De Bovoar to jasno prepoznaje, da je ženama daleko teže da izbegnu imanenciju jer trudnoća ili biološki potencijal za trudnoću postavlja žensko telo u službu vrste, a ne individualne žene kao aktivnog subjekta: „kad god operišu reproduktivne ženske moći, žena je u opasnosti od imanencije” (Stone 2017, 128).

Iz ove kratke analize složenog odnosa koji ima De Bovoar prema trudnoći i sledstveno majčinstvu, jasno je zašto se taj stav uglavnom smatra problematičnim i spornim, zašto je kritikovan, ali je takođe jasno da De Bovoar nema puko negativni stav prema majčinstvu, iako kategorički tvrdi da se transcendencija ne ostvaruje biološkim prirodnim procesima. I dok *Drugi pol* pokušava da ogoli, razotkrije i razbije različite mitove o ženama, imenovanje *mita* o majčinstvu i odnos prema situaciji majki i udatih žena je proizvelo velike kritike. Ešli Montagu naročito kritikuje predlog De Bovoar da u dobro organizovanom društvu brigu o detetu ne treba da obavlja primarno majka (što je jedan od mitova zapadnih društava) već cela zajednica. Razlog zašto se taj predlog pojavljuje kod De Bovoar je upravo stalna opasnost od imanencije koja je prisutna kada su na delu biološki procesi i njihove društveno proizvedene posledice. Međutim, Montagu smatra da „kvalitet mudrosti koji se zahteva od zajednice je [...] veći nego što bismo mogli kao realisti da očekujemo u narednih nekoliko stotina godina u najboljem slučaju, dok De Bovoar piše o sadašnjosti i neposrednoj budućnosti” (Montagu 1953, 26). Drugim rečima, zapadna društva nisu spremna i „nije vreme” za te „radikalne” stavove o zajednici i brizi o deci. Slično razmišlja i Margaret Mid, koja svoju kritiku dodatno pooštrava uvidom da je „najčudnije u knjizi to da autorka apsolutno ne uspeva da vidi ništa kreativno u majčinstvu. [...] Unižavanjem majčinstva, ona konstruiše sliku u kojoj je jedini način na koji žena može biti pravo ljudsko biće taj da bude što je više moguće nalik muškarcu” (Mead 1953, 31). Na ovaj uvid se nadovezuje u časopisu *The American Mercury* i Frenk Mejer, iako je ton još oštiji: „Uloga majke je odvratna za ... De Bovoar zato što je ona samo ‘reproduktivna’, a ne ‘proizvodna’: ona čini od žene potčinjeni objekt. [...] Teško se može zamisliti pojam žene koji je više lišen ljudskog dostojanstva” (Meyer 1953, 126). I, konačno, Mekdonald tvrdi: „majčinstvo [...] za autorku nije samo opasno već i nevažno kada se uporedi sa takvim predominantno muškim oblicima kreativnosti kao što su umetnost, nauka i politika. ... De Bovoar ne pada na pamet [to što] je žensko telo uistinu ‘prilagođeno za nastavak vrste’, [da to] nije funkcija koja je nametnuta spolja niti je u kontradikciji sa njenim individualnim sopstvom”. Mekdonald takođe smatra da bi De Bovoar bila oduševljena kada bi bila muškarac (MacDonald 1953, 37, 38, 40).

Teško je otići se utisku da dobar deo ovih kritika, iako pojednostavljuje i ne razume filozofiju u osnovi ideja o majčinstvu koje razvija De Bovoar, na neki čudan način stoji, jer iako De Bovoar nije imala, kako to kritičari i kritičarke smatraju, puko negativan odnos prema majčinstvu, ona mu zaista ne pripisuje nikakvu kreativnost. Poricanje kreativnosti biološkim funkcijama je jedan od načina borbe protiv mitova za De Bovoar. Takođe, zanimljivo je da se u ovim prvim tekstovima pojavljuje još jedna linija kritike koja je kasnije bila prilično razvijena, a to je kritika da De Bovoar ne propoznaje polnu razliku i da misli da žene treba da postanu poput muškaraca u svom traganju za slobodom. Međutim, kroz celu knjigu *Drugi pol*, De Bovoar prepoznaje polnu razliku, ali „ne prihvata da vrednovanje tih razlika između muškaraca i žena opravdava potčinjavanje žena i njihov tradicionalni status građanki drugog reda u patrijarhalnom društvu” (Tidd 2004, 52), i ključni problem za De Bovoar u *Drugom polu* jeste da artikuliše kako žene mogu da postanu transcendentni autentični subjekti. Pa kada je reč o majčinstvu, prvi način bi bio da se reorganizuje društvo tako da se ženama daju mogućnosti transcendencije izvan majčinstva i u javnom prostoru. Moglo bi se zaključiti da, iako nedostaje poznavanje filozofije egzistencijalizma koja je u osnovi razumevanja konstrukcije majčinstva i kritike te konstrukcije kod De Bovoar, i iako za to razumevanje prevod koji su čitali američki kritičari i kritičarke nije od velike pomoći, ipak su neki važni elementi u stavovima De Bovoar prema trudnoći i majčinstvu uhvaćeni (iako ne u celini njene teorije i u njenoj složenosti, i često u deformisanom obliku) i predstavljaju osnovu za druge, često i neopravdane, kritike njenih stavova o majčinstvu koje su u kasnijem periodu razvili različiti autori i autorke.

Zaključak

Kako bi se, na kraju, mogla oceniti recepcija *Drugog pola* u popularnim časopisima u Americi tokom 1950-ih? Čini se da je podjednak broj pozitivnih i negativnih kritika. Za sve analizirane tekstove je karakterističan kritički stav, i osim u onim slučajevima gde se autori (poput Filipisa, Voltersa i Kalba) bave ili samom De Bovoar ili iznose neke kurtoazne i generalne sudove, moglo bi se reći da izrazito negativne kritike pišu psihijatar Karl Meninger, domaćica i pesnikinja Filis Mekginli, pisac Frenk Mejer, spisateljica i književna kritičarka Elizabet Hardvik, i pisac Dvajt Mekdonald, dok pozitivan sud u konačnici iznose pisac Filip Vajli i antropolog Ešli Montagu. Ostali autori, odnosno autorke, antropološkinja Margaret Mid, političarka Oliv Goldman, i spisateljica Evelin Iton, iako iznose čitav niz kritičkih primedaba i neslaganja sa De Bovoar, daju i brojne pozitivne ocene kada je reč o delu i autorki.

Najveći broj kritika proističe iz (ne)razumevanja egzistencijalističke filozofije De Bovoar (koja se dobrim delom može objasniti ogromnim propustima prevoda baš u tom najvažnijem aspektu dela) i zatim kako je ona u osnovi razbijanja mita o majčinstvu. Ne treba zaboraviti da su dodatno čitaoci i čitateljke prvog prevoda *Drugog pola* na engleski jezik ostali uskraćeni i za polovinu poglavlja o situaciji udatih žena, što utiče na (ne)razumevanje kritike i dijagnoze koju postavlja De Bovoar o braku, bračnoj nejednakosti žena i mogućnostima koje imaju udate u žene. Važno mesto spora je i način na koji De Bovoar govori o Americi i pravima američkih žena, kao i njen prilično pozitivan i entuzijastičan stav o položaju i pravima žena u Sovjetskom savezu. Imajući u vidu vreme kada je knjiga objavljena i prevedena, sporna mesta za američke kritičare i kritičarke su očekivana, ali ne treba zaboraviti da je prevedeni tekst skraćeni i izobličen i tamo gde De Bovoar govori o istoriji feminizma u Americi. Teme koje se u kritikama *Drugog pola* pojavljuju kao ključne govore o specifičnoj društvenoj, kulturnoj i političkoj klimi u SAD tokom 1950-ih pa je stoga važno da i te kritičke osvrte čitamo upravo imajući u vidu taj kontekst. Činjenica da veliki broj ovih kritika naglašava da je struktura teksta nejasna prilično je zabrinjavajuća, jer *Drugi pol* ima, s jedne strane, složenu, ali ipak ne i nelogičnu strukturu, dok s druge strane, sama knjiga nije lako štivo i zahteva od čitaoca i čitateljki i pažnju i angažman, pa bi se moglo zaključiti da su uredničke intervencije zajedno s neprihvatljivim greškama u prevodu i brisanjima delova originalnog teksta ipak otežale komunikaciju s publikom i razumevanje ključnih teza, kako su to uočile feminističke filozofkinje od 1983. godine.

Ipak, De Bovoar je verovatno bila u pravu kada je u jednom intervjuu iz 1975. godine rekla da je knjiga daleko bolje prihvaćena u Americi nego u Francuskoj¹⁰:

„za mene lično [receptija u Americi] je bila prijatnija ... pošto je ... *Drugi pol* imao izuzetno oštru i skandaloznu recepciju [u Francuskoj] i privukao je veliku mržnju od strane muškaraca koji su me optužili da sam izvrgla ruglu francuskog muškarca. U SAD je knjiga primljena mirnije, na više 'uzdržan' način" (de Beauvoir 2008[1975], 413–414).

I zaista, obimno, složeno interdisciplinarno istraživanje koje je predstavila De Bovoar u *Drugom polu* je izazvalo veliko interesovanje u Americi, podsta-

¹⁰ Knjiga je objavljena u Francuskoj 1949. godine. Čitaoci/čitateljke su kupovali knjigu koja je ubrzo postala bestseller, ali s druge strane, i knjiga i De Bovoar su napadane i s leve i s desne. Dok je Komunistička partija Francuske zbog svoje pronatalne politike kritikovala De Bovoar jer se zalagala za seksualne slobode, za pravo na abortus, za „autentično” majčinstvo, i što je insistirala na ženskoj ekonomskoj nezavisnosti, katolička crkva je, međutim, kritikovala njen ateizam i egzistencijalističku filozofiju, kritički odnos prema crkvi, kao i odbijanje nametnutog majčinstva od strane patrijarhalnog društva.

klo je diskusiju o ženskom pitanju, i otvorilo neke nove uvide u pitanje „Šta je žena?” i u televizijskim emisijama i u popularnim časopisima, i potom uticalo na to da se pitanja i prava žena, koja su već uveliko prisutna u javnoj i medijskoj sferi, promišljaju i kroz pristup koji kritički sagledava različite mitove o ženama i prikazuje ih kao mitove.

Iz perspektive studija periodike, dodatno je značajno da kritike koje su objavljene u različitim popularnim časopisima, koji imaju različite uredničke politike i namenjeni su različitim publikama, ne stoje na velikoj distanci jedne od drugih, već kako su to uočili Latam (Sean Latham) i Skols (Robert Scholes), različiti časopisi često mogu biti i u dijalogu. Do možda i neočekivanog dijaloga dolazi u tekstu Elizabet Hardvik, objavljenom u *The Partisan Review* i to sa tekstom domaćice i pesnikinje Filis Mekginli iz velikog temata posvećenom *Drugom polu* u časopisu *The Saturday Review*. Taj dijalog nije eksplicitan, ne ukazuje se i ne navodi direktno drugi časopis, ali kada Hardvik kaže da *Drugi pol* „nije samosažaljevajući vapaj nekoga ko prezire što je rođen kao žena, kako je jedna kritičarka američka domaćica rekla” (Hardwick 1953, 323), jasno je na koju kritičarku misli i na koji tekst i časopis se poziva.¹¹ Taj dijalog dodatno potvrđuje da kritike koje oblikuju javno mnjenje, u ovom slučaju je reč o stavovima o jednom filozofskom delu, to ne čine izolovano i nezavisno jedne od drugih. Sve zajedno one oblikuju recepciju u jednom specifičnom kulturnom i političkom kontekstu.

Drugi pol je skoro šezdeset godina čitan na engleskom govornom području u prevodu koji je deformisao ključne termine i uopšteno stručnu terminologiju, koji pokazuje nerazumevanje pa to nerazumevanje prenosi i publici kada je reč o egzistencijalističkoj filozofiji De Bovoar, i koji donosi skraćenu verziju teksta koja je pravdana potrebama „američke potrošnje”. S druge strane, *Drugi pol* se smatra jednom od ključnih studija o ženskom pitanju koje su uticale na američki feminizam drugog talasa. Iako taj uticaj zahteva pažljivije kritičko razmatranje, jer ga daleko više vidimo u ličnim ispovestima feministkinja iz 1960-ih i 1970-ih nego u njihovim delima, nesporno je da su feministkinje koje su gradile novi masovni feministički pokret tu knjigu čitale upravo u prevodu Hauarda Paršlija, kao da je i na njihovo razumevanje knjige uticalo na već formirano javno mnjenje koje je bilo predmet analize ovog teksta.

Nije svejedno kakva je knjiga čitana, kako je tekst uređen, skraćen, prilagođen za „američku potrošnju”, i kako prevod oživljava tekst u jednom novom kulturnom prostoru i za novu publiku. Knjiga je čitana kao pre svega „francuska” bez kritičkog osvrtu autora i autorki prvih kritika na američki kontekst i položaj žena u Americi; kao „feministička”, i to u negativnom značenju; kao

---

¹¹ Hardvik inače ne piše pozitivnu kritiku. Ona u svom tekstu jednostavno kritikuje druge aspekte knjige.

ona koja više govori o prošlosti a ne o sadašnjoj „situaciji” žena; kao predugačka (iako skraćena), repetitivna, nenaučna i politički sumnjiva. S druge strane, knjiga je čitana i kao briljantna, i kao delo koje postavlja važna pitanja kada je reč položaju žena. Iako su autori i autorke prvih kritika bili skloni da istraživanje De Bovoar shvate kao ono koje se nikako ne može odnositi na Ameriku, vrlo brzo je jedna od njenih pažljivih čitateljki, Beti Fridan, ne bez ironije, 1963. godine napisala:

„Kada je Francuskinja Simon de Bovoar napisala knjigu pod nazivom *Drugi pol*, jedan američki kritičar je prokomentarisao kako ona očigledno ‘ne zna u čemu je smisao života’, te da, pored toga, govori o Francuskinjama. ‘Ženski problem’ u Americi više nije postojao” (Fridan 2010, 219).

„Ženski problem”, kako pokazuju i prve kritike *Drugog pola*, ali i različite ideje o ulozi žena u posleratnoj Americi, ne samo da su postojale, već se tim problemima pristupalo na izuzetno složene načine. Uskoro će, te često i protivrečne ideje, dovesti do nove masovne feminističke mobilizacije koja se naziva drugim talasom feminističkog pokreta. I konačno, veliko interesovanje za *Drugi pol* u američkoj javnosti, koje je predstavljeno kroz analizu popularnih časopisa, nije prošlo bez posledica i za novo interesovanje u Francuskoj. Pažnja koju je knjiga dobila u Americi, a zatim i u Velikoj Britaniji, učinilo ju je ponovo relevantnom u Francuskoj i ostatku Evrope, i dok su francuski muški kritičari bili razočarani: „‘Vi, Amerikanci! Sve je ovo vaša krivica što sada i mi moramo da je ozbiljno shvatimo. Bez vašeg prevoda, knjiga bi sama od sebe nestala, jer ono što se u njoj govorilo nije imalo velikog značaja u Francuskoj’, [m]lađa generacija francuskih feministkinja je razmišljala na drugačiji način: ‘Amerikanci su [De Bovoar] učinili našim ‘svetim čudovištem’, i bilo to dobro ili loše, mi od sada moramo da to uzmemo u obzir” (Bair 1987, 32).

Literatura

- Altman, Meryl. 2020. *Beauvoir in Time*. Leiden, Boston: Brill.
- Bair, Deidre. 1987. „‘Madly Sensible and Brilliantly Confused’: From *Le Deuxième Sexe* to *The Second Sex*.” *Dalhousie French Studies* 13: 23–35.
- Beauvoir, Simone de. 1956[1952/53]. *The Second Sex*. London: John Cape.
- Beauvoir, Simone de. 2008[1975]. „*The Second Sex* and American Feminism.” *Les Temps Modernes* 1 (647–648): 413–420.
- Bogic, Anna. 2009–2010. „The Story of the First English Translation of Beauvoir’s *Le Deuxième Sexe* and Why It Still Matters.” *Simone de Beauvoir Studies* 26: 81–93. DOI: 10.1163/25897616–02601011
- Bogic, Anna. 2011. „Why Philosophy Went Missing: Understanding the English Version of Simone de Beauvoir’s *Le Deuxième Sexe*.” In *Translating Women*, edited by Luise von Flotow, 151–166. Ottawa: University of Ottawa Press.

- Dietz, Mery. 1992. „Introduction: Debating Simone de Beauvoir.” *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 18 (1): 74–88. DOI: 10.1086/494779
- Eaton, Evelyn. 1953. „*The Second Sex* by Simone de Beauvoir and H. M. Parshley.” *The American Scholar* 22 (3): 368, 370, 372, 374.
- Englund, Sheryl A. 1994. „A Dignified Success: Knopf’s Translation and Promotion of *The Second Sex*.” *Publishing Research Quarterly* 10: 5–18.
- Flotow, Luise von. 2011. „Preface.” In *Translating Women*, edited by Luise von Flotow, 1–10. Ottawa: University of Ottawa Press.
- Friedan, Betty. 1977[1963]. *The Feminine Mystique*. New York: Dell.
- Friedan, Betty. 1998[1976]. „A Dialogue with Simone de Beauvoir.” In *‘It Changed My Life’: Writings on the Women’s Movement*, 387–403. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Fridan, Beti. 2010. „Problem koji nema ime.” *Genero: časopis za feminističku teoriju i studije kulture* 14: 215–233. <https://generojournal.org/downloads/genero-14-2010-pp-215-233.pdf>
- Germain, Rosie. 2013. „Reading *The Second Sex* in 1950s America.” *The Historical Journal* 56 (4): 1041–1062. DOI: 10.1017/S0018246X1300006X
- Goldman, Olive R. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: 6. Public Official.” *The Saturday Review*, February 21, 31, 41.
- Hardwick, Elizabeth. 1953. „The Subjection of Women: Review od Simone de Beauvoir’s *The Second Sex*.” *Partisan Review* 20 (3): 321–331. <http://www.bu.edu/partisanreview/books/PR1953V20N3/HTML/files/assets/basic-html/index.html#255>
- huks, bel. 2006. *Feministička teorija: od margine ka centru*. Beograd: Feministička 94.
- Kalb, Bernard. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: The Author.” *The Saturday Review*, February 21, 26
- Latham, Sean, and Robert Scholes. 2006. „The Rise of Periodical Studies.” *PMLA* 121 (2): 517–531. DOI: 10.1632/003081206X129693
- MacDonald, Dwight. 1953. „The Lady Doth Protest.” *The Reporter* April 14, 36–40.
- McGinley, Phyllis. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: 4. Housewife.” *The Saturday Review*, February 21, 29–30.
- Mead, Margaret. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: 5. Anthropologist.” *The Saturday Review*, February 21, 30–31.
- Menninger, Karl. A. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: 1. Psychiatrist.” *The Saturday Review*, February 21, 26–28.
- Meyer, Frank. 1953. „Books in Review: Miscellany. *The Second Sex*, by Simone de Beauvoir.” *The American Mercury*, March, 125–126.
- Meyerowitz, Joanne. 1993. „Beyond the Feminine Mystique: A Reassessment of Postwar Mass Culture.” *The Journal of American History* 79 (4): 1455–1482. DOI: 10.2307/2080212
- Minow, Martha. 1987. „We, the Family: Constitutional Rights and American Families.” *The Journal of American History* 74 (3): 959–983. DOI: 10.2307/1902161
- Moi, Toril. 2002. „While We Wait: The English Translation of *The Second Sex*.” *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 27 (4): 1005–1035. DOI: 10.1086/339635

- Montagu, Ashley. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: 3. Educator.” *The Saturday Review*, February 21, 28–29
- Ostin, Džon. 1994. *Kako delovati rečima*. Novi Sad: Matica Srpska.
- Phillips, William. 1953. „A French Lady on the Dark Continent: Simone de Beauvoir’s Impressions of America.” *Commentary*, July 1953. <https://www.commentarymagazine.com/articles/william-phillips-3/a-french-lady-on-the-dark-continent-simone-de-beauvoirs-impressions-of-america/>
- Powell, Manushag N. 2011. „Afterword: We Other Periodicalists, or, Why Periodical Studies?” *Tulsa Studies in Women’s Literature* 30 (2): 441–450. DOI: 10.1353/tsw.2011.0063
- Simons, Margaret A. 1983. „The Silencing of Simone de Beauvoir: Guess What’s Missing from *The Second Sex*.” *Women’s Studies International Forum* 6 (5): 559–564. DOI:10.1016/0277-5395(83)90081-X
- Stevens, Laura M. 2011. „On Translation.” *Tulsa Studies in Women’s Literature* 30 (1): 7–13.
- Stone, Alison. 2017. „Beauvoir and the Ambiguities of Motherhood.” In *A Companion to Simone de Beauvoir*, edited by Laura Hengehold and Nancy Bauer, 122–133. Oxford: Wiley, Blackwell.
- Tidd, Ursula. 2004. *Simone de Beauvoir*. London and New York: Routledge.
- Walters, Raymond Jr. 1953. „On the Horizon.” *The Saturday Review* February 7, 46.
- Weitzman, Leonore J. 1987. *The Divorce Revolution*. New York: Free Press.
- Wylie, Philip. 1953. „A SR Takes Aim at *The Second Sex*: Writer.” *The Saturday Review*, February 21, 28.

Katarina Lončarević

Faculty of Political Sciences, University of Belgrade, Serbia

The Second Sex in 1950s American Popular Journals

The *Second Sex* has been considered one of the most important studies about the women’s question that preceded the so-called second feminist wave in the USA, and the paper deals with the inquiries about the urge to translate *The Second Sex* into English and for the American audience. Taking into account translation studies, the article approaches the process of translation as not neutral and as one that has far-reaching consequences for the reception of the translated work. In addition, the paper refers to feminist translation studies and the insight that translation invokes questions of power, exclusion, appropriation, and erasure. The rise of periodical studies, on the other hand, gives the opportunity to analyze digitalized journals from the period after the Second World War, and to question on a deeper level the norms and socially accepted ideals of femininity in plural, which, finally, could contribute to a more complex understanding of the position and role of women in postwar America. Having in mind specific

the social, political and cultural context in which the first English translation of *The Second Sex* was published, the paper analyzes the reception of the book in popular journals during 1953, which was highly critical but simultaneously more positive than in France, despite all the problems with the translation that deform Beauvoir's thought and its existentialist philosophy that underpins her deconstruction of various myths about women. The paper offers deep analysis of thirteen articles published in six American journals with different editorial policies and intended audiences. The analysis of these first published critiques of the book shows that some topics (the structure of the book, Beauvoir as 'the French' author, her alleged misunderstanding of the American context and positive stance towards the USSR, feminism, the 'unscientific' analysis that the book provides, existentialism, and Beauvoir's critique of the myth of motherhood), gained much more attention than for example the analysis of the quality of the book's translation, which deeply influences all of the above mentioned topics and problems and, in addition, there is no critical stance towards the role and position of women in the United States after the Second World War in any of the published critiques. The article argues that the reception of *The Second Sex* which was created in part by these critiques influenced both public opinion and feminists, who would quite soon remobilize the massive feminist movement in the 1960s.

Key words: *The Second Sex*, Simone de Beauvoir, translation studies, periodical studies, the United States, women's question, feminism

*Le Deuxième sexe dans les magazines américains
populaires des années 50*

Le Deuxième sexe est considéré comme l'une des études les plus importantes sur la question féminine, ayant précédé ce qui a été appelé la deuxième vague du féminisme en Amérique: c'est pourquoi, dans ce texte, c'est l'impulsion de traduire ce livre en anglais, pour le public américain, qui est examinée. En prenant appui sur les acquis des études de traduction, l'article approche la traduction comme un processus non neutre, et qui entraîne des décisions avec des conséquences capitales pour la réception de l'œuvre traduite. En outre, le texte prend en compte les études féministes de traduction et leur constat que le processus de traduction est lié à des questions du pouvoir, de l'exclusion, de l'appropriation et de l'effacement. D'un autre côté, l'essor des études de la presse périodique permet d'effectuer une analyse des périodiques numérisés de la période après la Deuxième Guerre mondiale, d'examiner de manière plus approfondie et détaillée les normes et les idéaux souhaitables de féminité au pluriel, ce qui contribue à une compréhension plus complexe de la position des femmes dans l'Amérique de l'après-guerre. Compte tenu du contexte social, politique et culturel spéci-

---

fique dans lequel est publié *Le Deuxième sexe* pour le public américain, dans le texte est analysée la réception du livre dans les magazines populaires au cours de l'année 1953, réception exceptionnellement critique, mais en même temps plus positive qu'en France, en dépit des problèmes apparus dans la traduction elle-même, aboutissant à une déformation de la pensée de Beauvoir et de la philosophie existentialiste sur laquelle repose sa destruction des mythes sur les femmes.

Mots clés: *Le Deuxième sexe*, Simone de Beauvoir, études de traduction, études de la presse périodique, l'Amérique, la question féminine, féminisme

Primljeno / Received: 10.08.2021

Prihvaćeno / Accepted for publication: 29.09.2021